

**กฎหมายสำหรับแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน
เกี่ยวกับการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้**
**Law Regarding Food Delivery Worker Application Payment
Compensation for the Lack of Income.**

พิมพร สุทะเงิน*

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

Pimporn Suthangoen

Faculty of Law, Chiang Mai University,

239 Huay Kaew Road, Muang District, Chiang Mai, Thailand, 50200

Email: Pimporn_s@cmu.ac.th

Received: August 16, 2022

Revised: October 19, 2022

Accepted: October 26, 2022

บทคัดย่อ

แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน หรือ ไรเดอร์ เป็นแรงงานส่งอาหารที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นสื่อกลางในการรับงาน นั่นคือ แอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นหนึ่งในแพลตฟอร์มที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า gig work หรืองานที่จ้างเป็นครั้งๆไป ไม่มีผลผูกพันต่อการจ้างงานในอนาคต โดยแรงงานที่ทำงานในลักษณะดังกล่าว ถูกเรียกว่า gig worker หรือผู้ซึ่งมีสถานะเป็นแรงงานอิสระ ไม่มีนายจ้าง งานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันเป็นหนึ่งในกรจ้างงานรูปแบบใหม่นี้ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เนื่องจากไม่มีสถานะเป็นลูกจ้างของบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม และผลจากการที่ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้าง เมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 ผลที่ตามมาคือไม่ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เมื่อไม่สามารถไปทำงานได้ บทความวิจัยฉบับนี้จึงต้องการศึกษาว่ามีกฎหมายใดบ้างที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ได้แก่

* นักศึกษาปริญญาโท, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ซึ่งจะจ่ายเงินทดแทนให้ในกรณีที่ประสบอันตรายขณะขับขี่รถเท่านั้น และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 โดยผู้ที่จะได้รับสิทธิจะต้องผ่านเงื่อนไขที่กำหนดไว้ก่อน

คำสำคัญ: เงินทดแทนการขาดรายได้, แรงงานส่งอาหาร, งานที่จ้างเป็นรายครั้ง

Abstract

Food delivery riders are workers who get employment from mobile applications. These apps are one of the platforms that has created the new form of employment, known as gig work. These employees are classed as independent workers who are not protected by the Labor Protection Act 1988. This is because the platforms do not give their workers the status of employee. When experiencing harm or sickness from work, they will not be covered under the Compensation Act 1994. This results in no compensation for lack of income when unable to work due to illness or injury received when working in their occupation. According to my studies, the acts that provide compensation for lack of income to food delivery app riders are the Road Victim Protections Act, 1992, which only entitles compensation in the event of an accident while riding, and the Social Security Act, 1990, that has conditions that must be met before entitlements are granted.

Keywords: Compensation for the lack of income, Food delivery workers, Gig work

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน หรือที่เรียกว่า แรงงานแพลตฟอร์ม หรือ gig worker เป็นกลุ่มแรงงานอิสระ ที่ค่าตอบแทนขึ้นอยู่กับผลสำเร็จของงานโดยคิดเป็นรายชิ้น ไม่มีสถานประกอบการเป็นหลักแหล่ง ไม่มีความสัมพันธ์การจ้างงานแบบลูกจ้าง-นายจ้าง จึงถือว่าเป็นแรงงานภายใต้สัญญาจ้างทำของ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 578 แต่ด้วยลักษณะการทำงานที่นำเอาเทคโนโลยีแพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชันมาเป็นตัวกลางในการรับงาน แลกเปลี่ยนข้อมูล ลงโทษ และกำหนดเงื่อนไขการทำงาน เช่น การบังคับให้เปิดตำแหน่ง GPS การโทรหาลูกค้าเพื่อยืนยันการส่งอาหาร และการถ่ายรูปยืนยันตัวตน เป็นต้น เพื่อให้แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันต้องปฏิบัติตาม นักวิชาการหลายฝ่าย เช่น กฤษฎา อีระโกศลพงศ์¹ ศุภวิช สิริกาญจน² จึงได้ออกมาให้ความเห็นว่าคุณลักษณะการจ้างงานดังกล่าวเป็นการจ้างงานแบบจ้างแรงงาน โดยที่บริษัทเจ้าของแพลตฟอร์มมีสถานะเป็นนายจ้าง มีอำนาจบังคับบัญชาเหนือแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน ขณะที่ทศพล ทรรศนกุลพันธ์³ เห็นว่าในแง่ของตัวบทกฎหมายแรงงานแพลตฟอร์มเข้าข่ายการจ้างทำของมากกว่าการจ้างแรงงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดการจ้างงานที่ไม่มั่นคง ได้รับความตอบแทนไม่แน่นอน และไม่มีหลักประกันในการทำงาน ด้วยความคลุมเครือในการระบุสถานะจ้างงาน เกรียงศักดิ์ อีระโกวิทขจร⁴ จึงได้เสนอให้มีการทบทวนสถานะการจ้างงานเพื่อสิทธิประโยชน์ของแรงงานแพลตฟอร์ม อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังไม่มีความคิดเรื่องความสัมพันธ์การจ้างงานระหว่างแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันกับบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม เพื่อให้ศาลพิจารณาว่าแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันเป็นลูกจ้างของบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์มหรือไม่

ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจากการกำหนดให้แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันมีสถานะเป็นแรงงานอิสระ ไม่มีนายจ้าง คือ เมื่อแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้จากพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวคุ้มครองเฉพาะลูกจ้างที่มีนายจ้างเท่านั้น ดังนั้นเมื่อแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

¹ กฤษฎา อีระโกศลพงศ์, *กรณีศึกษาการทำงานของเยาวชนโดยแอปพลิเคชันเรียกรถและบริการส่งอาหาร : ข้อเสนอเพื่อทบทวนนโยบายแรงงานและภารกิจของกระทรวงแรงงานเยาวชน*, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2562), 54.

² ศุภวิช สิริกาญจน, “*ชวนรู้จักปัญหา ‘ไรเดอร์’ มุมแรงงานสัมพันธ์ที่ยังคลุมเครือ และแนวแก้ไข-คุ้มครองในทางกฎหมายที่อาจต้องถกอีกยาว*,” 2564, <https://prachatai.com/journal/2021/08/94442#:~:text=เมื่อถามว่าแท้จริงไร,ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน,สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565>.

³ ทศพล ทรรศนกุลพันธ์, “*รู้จักแรงงานดิจิทัล: ฟรีแลนซ์และกรรมกรแพลตฟอร์ม งานออฟไลน์สู่ออนไลน์ ความอิสระที่ไม่อิสระ*,” *Decode*, <https://decode.plus/20200805/>, 2563, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.

⁴ เกรียงศักดิ์ อีระโกวิทขจร, “*‘แรงงานแพลตฟอร์ม’ ผู้ไม่มีตัวตนในกฎหมายและหยาดเหงื่อที่ถูกเอาเปรียบ*,” 2021, <https://prachatai.com/journal/2021/11/95971>, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.

จากการทำงานภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงที่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันไม่ได้ทำงาน จึงตกอยู่ที่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันและครอบครัว

บทความวิจัยฉบับนี้จึงต้องการศึกษาว่ามีกฎหมายใดบ้างที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน และมีรายละเอียด หรือเงื่อนไขใดบ้างก่อนที่จะได้รับเงินทดแทนนั้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษากฎหมายที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีหรือไม่มีกฎหมายที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน

1.3 แนวคิดทฤษฎี⁵

ทฤษฎีคือระบบที่เอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ซึ่งระบบนี้ได้เปิดรับแนวคิดใหม่ บริษัทใหม่และเจ้าของรายใหม่หรือทุนใหม่ โดยอาศัยนวัตกรรมและการเลือกนวัตกรรมที่ได้ทดลองแล้วมาใช้เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนระบบ ระบบทุนนิยมมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในวิกฤตการณ์ทางการเงิน ความไม่มั่นคงในการทำงาน และความล้มเหลวที่เต็มไปด้วยผู้ด้อยโอกาส จากการตอบคำถามว่า หากกำหนดให้บริษัทต่าง ๆ แข่งขันกันโดยปราศจากการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ การแข่งขันดังกล่าวจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจหรือไม่ ผลจากการทดลองที่ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งกำหนดราคาสินค้าและบริการ ค่าจ้าง และแรงงานของตน เพื่อแข่งกับรัฐวิสาหกิจอื่น พบว่าไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีกฎหมายของรัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ แม้ต่อมาจะทำการทดลองโดยไม่ให้มีกฎหมายจากรัฐเข้าแทรกแซงกิจกรรมดังกล่าว ก็พบว่าบริษัทยังคงไม่สามารถสร้างนวัตกรรมขึ้นมาใหม่ได้ จึงสรุปได้ว่าการแข่งขันระหว่างเอกชนโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ ก็ไม่ก่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ได้ ดังนั้น พลวัตทุนนิยมจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการแข่งขันการพัฒนาวัตกรรม และนวัตกรรมที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้นถูกเลือกนำมาใช้จึงจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้

ระบบทุนนิยมไม่เพียงแต่นำมาซึ่งกำไรและผลประโยชน์ให้แก่บุคคลบางกลุ่ม ขณะเดียวกันอีกด้านหนึ่งทุนนิยมก็ได้นำมาซึ่งการขาดแคลนปัจจัยการผลิต การเสียผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในสังคม⁶ เช่น คนจนมีโอกาสนในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรได้น้อยกว่าคนรวย เกิดการแบ่งชนชั้นระหว่างชนชั้นนายทุน ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และชนชั้นแรงงานผู้ถูกกดขี่

⁵ The Center on Capitalism and Society, "Theory of Capitalism," Columbia University home, <https://capitalism.columbia.edu/theory-capitalism>, accessed January 5, 2021.

⁶ Erik Olin Wright, *HOW TO ต่อต้านทุนนิยม ในศตวรรษที่ 21*, แปลโดย พงษ์ประภัสสรร์ แสงสุริยง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักนิติตสามย่าน, 2564).

แพลตฟอร์ม หรือ แอปพลิเคชัน เป็นหนึ่งในนวัตกรรมของทุนนิยมที่ถูกนำมาใช้ในการเป็นสื่อกลางการซื้อขาย แลกเปลี่ยนข้อมูล และทำหน้าที่เชื่อมโยงบุคคลหลายฝ่ายเข้าด้วยกัน โดยอาศัยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูลนั้น บริษัทเจ้าของแพลตฟอร์มได้นำเอาแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันซึ่งเป็นนวัตกรรมของทุนนิยมที่สร้างขึ้นมาใช้เพื่อก่อให้เกิดงานที่จ้างงานเป็นรายครั้ง หรือที่เรียกว่า gig work โดยคำว่า gig เป็นคำแสลงที่หมายถึงวงดนตรีที่รับจ้างเป็นครั้ง ๆ⁷ ต่อมาถูกนำมาใช้ในการเรียกรงานที่มีลักษณะรับจ้างเป็นระยะเวลาสั้น ๆ และจบเป็นครั้ง ๆ ไป ไม่ยึดติดกับสถานที่ใดที่หนึ่ง⁸ ซึ่งลักษณะการจ้างงานดังกล่าวถูกทำให้อยู่ภายใต้สัญญาจ้างทำของ คือแรงงานไม่มีสถานะเป็นลูกจ้างของบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม แต่เป็นแรงงานอิสระที่สามารถทำงานได้โดยไม่จำกัดชั่วโมงการทำงาน โดยจะได้รับเงินค่าจ้างเป็นรายชิ้นตามผลสำเร็จของงาน ผลคือแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน ไม่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมายแรงงาน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองเฉพาะแรงงานผู้ที่มีความสัมพันธ์การจ้างงานอย่างลูกจ้าง-นายจ้าง เท่านั้น

1.4 ขอบเขตการวิจัย

จำกัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการจ้างงานของแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน โดยเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันไม่รวมลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ และเน้นศึกษากฎหมายที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้จากรัฐ เฉพาะกรณีแรงงานส่งอาหารประสบอุบัติเหตุและเจ็บป่วยจากการทำงานส่งอาหาร

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาข้อมูลจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 พระราชบัญญัติที่คุ้มครองแรงงานนอกระบบ รวมถึงเอกสารและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คำพิพากษา แนวคิดทฤษฎี ความเห็นนักวิชาการต่อสถานะความสัมพันธ์การจ้างงาน ข้อเท็จจริงจาก Facebook กรณีแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน โดยได้ศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก

ในการรวบรวมข้อเท็จจริงกรณีแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ผู้วิจัยได้พบปัญหาและข้อเท็จจริงจากเพจและกลุ่มต่าง ๆ ทาง Facebook เช่น ข้อมูลจากเพจสหภาพไรเดอร์ - Freedom Rider Union, GrabFood CNX - Rider (Unofficial), GRAB korat, ชมรมคนขับ GrabFood & GrabBike Driver TH ทั้งจากการโพสต์ การแชร์ข่าว และการแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างการโพสต์ที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุ

⁷ PTT ExpressSo (Express Solution) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), “Gig Economy คืออะไร รู้จักกับการทำงานแบบใหม่ที่คนยุคนี้ควรรู้,” <https://blog.pttexpresso.com/what-is-gig-economy-and-why-office-workers/>, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2565.

⁸ Mission To The Moon, “รู้จักเศรษฐกิจแบบ Gig,” <https://missiontothemoon.co/รู้จักเศรษฐกิจแบบ-gig/>, 2563, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2565.

เช่น “เมื่อวานประสบอุบัติเหตุ บริเวณริมฟุตบาท ณ แยกเกษตร ส่งผลทำให้นิ้วหัวแม่เท้าปวดวันนี้เลยไม่ได้วิ่งงาน”⁹ และ “ประกาศตามหาญาติและผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ยี่ห้อฮอนด้า รุ่นเวฟไอ สีขาว/ดำ หมายเลขทะเบียน..... ประสบอุบัติเหตุชนเสาไฟฟ้าเกาะกลางถนน... ลักษณะรถ วิ่งส่งอาหาร¹⁰” ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลทำให้ทราบว่าไม่มีกฎหมายที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ที่ให้ความคุ้มครองต่อกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานของแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันโดยเฉพาะ การรักษาตัวใช้เวลานานหลายเดือนหรือเป็นปี ทำให้มีภาระค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากมีคณโพนต์ขอบริจาคคนในเพจหรือกลุ่ม มักจะร่วมบริจาคให้แก่ผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานส่งอาหาร และจะมีการเขียนบอกถึงวิธีการเคลมประกัน การแสดงความคิดเห็นต่อบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม การเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเคยประสบมาเป็นต้น

รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เอกสาร โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ลักษณะการจ้างงานระหว่างแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันกับบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม จากนั้นสรุปสาระสำคัญของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องการทำของและการจ้างแรงงาน ว่ามีสาระสำคัญและแตกต่างกันอย่างไร ต่อมาได้สรุปเหตุผลหรือสาระสำคัญในคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการระบุสถานะความสัมพันธ์การจ้างงาน และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ร่วมกับความเห็นของนักวิชาการ จากนั้นได้วิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเป็นแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันว่าหากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานแล้วจะมีกฎหมายใดบ้างที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานเหล่านั้น ซึ่งข้อมูลทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์ผ่านแนวคิดทฤษฎี เนื่องจากแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มที่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันนำมาเป็นตัวกลางในรับงานนั้นถือว่าเป็นเครื่องมือของระบบทุนนิยมในการสร้างกำไรให้แก่ธุรกิจของตน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนสถานะการจ้างงานจากลูกจ้าง-นายจ้างเป็นแรงงานอิสระ

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.6.1 ทราบถึงกฎหมายที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน

1.6.2 ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีหรือไม่มีกฎหมายที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ ให้แก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน

⁹ ชมรมคนขับ GrabFood & GrabBike Driver TH, “การทุดคุย,”

<https://web.facebook.com/groups/446609612785695/permalink/665745534205434/>, สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.

¹⁰ ชมรมคนขับ GrabFood & GrabBike Driver TH, “ประสบอุบัติเหตุ,”

<https://web.facebook.com/groups/446609612785695/search/?q=ประสบอุบัติเหตุ>, สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.

2 ผลการวิจัย

2.1 สถานะความสัมพันธ์การจ้างงาน

จากการที่กลุ่มสถิติแรงงาน กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ¹¹ ได้ให้คำนิยามแรงงานในระบบไว้ว่า

“แรงงานในระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองหรือหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ได้แก่

1) ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

2) ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ

3) ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

4) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

5) ลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน

6) ผู้มีงานทำที่ประกันตนตาม พรบ. ประกันสังคม มาตรา 33, 39 และ 40”

จากการให้คำนิยามแรงงานในระบบข้างต้น จึงสามารถให้คำนิยามแก่แรงงานนอกระบบได้ว่า

1) ผู้ที่ไม่ใช่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ

2) ผู้ที่ไม่ใช่ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

3) ผู้ที่ไม่ใช่ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

4) ผู้ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน

5) ผู้ที่ไม่ได้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม มาตรา 33, 39 และ 40

หากพิจารณาสถานะของแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ก็ถือได้ว่าเป็นแรงงานนอกระบบ ไม่มีนายจ้าง เป็นกลุ่มแรงงานอิสระ จ้างงานตนเอง ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกระบบเพียง 3 กลุ่ม¹²คือ กลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน ได้รับความคุ้มครองโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 กลุ่มลูกจ้างทำงานบ้าน ได้รับความคุ้มครองจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และกลุ่มแรงงานในงานเกษตรกรรม (ที่มีได้จ้าง

¹¹ กลุ่มสถิติแรงงาน กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ, *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ.2562*, (2562), 22, http://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/labour/informalEmployment/2019/2562_workerOutSum.pdf?fbclid=IwAR0GXuiD62xeGuxWWy6EuG8tAUNOs8d0iN6iDpqB07U49yIIMCRc2fFl2_0. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.

¹² กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ, *คู่มือการปฏิบัติงานคุ้มครองแรงงานนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (สำหรับเจ้าหน้าที่)*, (2561), 1, <https://prachuapkhirkhan.labour.go.th/attachments/article/268/ด้านคุ้มครองแรงงานนอกระบบ.pdf>, สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.

ลูกจ้างตลอดปี) ได้รับความคุ้มครองจากกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557 ซึ่งการออกกฎหมายให้ความคุ้มครองข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันกลุ่มอาชีพแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันยังคงเป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะให้ความคุ้มครองต่อการประกอบอาชีพของตนในด้านต่างๆ รวมถึงยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองกรณีการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานด้วย

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาความสัมพันธ์การจ้างงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จากอำนาจบังคับบัญชาของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้างซึ่งเป็นสาระสำคัญของ มาตรา 583 ลักษณะ 6 ว่าด้วยเรื่องการจ้างแรงงาน ที่บัญญัติว่า “ถ้าลูกจ้างจงใจขัดคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายก็ดี หรือละเลยไม่นำพาต่อคำสั่งเช่นว่านั้นเป็นอาชญากรรมก็ดี ละทิ้งการทำงานไปเสียก็ดี กระทำความผิดอย่างร้ายแรงก็ดี หรือทำประการอื่นอันไม่สมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริตก็ดี ท่านว่านายจ้างจะไล่ออกโดยมิพักต้องบอกกล่าวล่วงหน้าหรือให้สินไหมทดแทนก็ได้” ก็จะสามารถกล่าวได้ว่าแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันอยู่ภายใต้สัญญาจ้างแรงงาน โดยเทียบกับการให้เหตุผลในคำพิพากษาฎีกาที่ 2470/2556¹³ ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าการจะพิจารณาว่าสัญญานั้นอยู่ภายใต้สัญญาจ้างทำของหรือสัญญาจ้างแรงงาน จะต้องพิจารณาจากลักษณะการทำงานหรือข้อเท็จจริงในการทำงาน จึงจะทราบเจตนาที่แท้จริงในการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาได้ การที่โจทก์มีอำนาจลงโทษตักเตือนลูกจ้างที่กระทำความผิดแทนจำเลยได้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงอำนาจบังคับบัญชาที่จำเลยมีต่อโจทก์ นิตិสัมพันธ์ระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงเป็นการจ้างแรงงาน

แม้ประเทศไทยจะยังไม่มีคำพิพากษาต่อสถานะความสัมพันธ์การจ้างงานระหว่างบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์มกับแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน แต่จากการศึกษาพบว่าเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2563 ศาลฎีกาประเทศสเปน¹⁴ ที่ได้ตัดสินให้แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันของบริษัท Glovo เป็นลูกจ้างของบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม โดยศาลได้พิจารณาปัจจัยหลายประการ เช่น ความไม่มีอิสระในการตัดสินใจเมื่อทำงาน แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันถูกควบคุมโดยต้องระบุตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ วิธีการทำงานถูกกำหนดโดยบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์ม และแพลตฟอร์มเป็นของบริษัท จะเห็นได้ว่าหนึ่งในเหตุผลที่ศาลฎีกาประเทศสเปนนำมาพิจารณาคือ ความไม่มีอิสระในการตัดสินใจเมื่อทำงาน หรือกล่าวได้กว่าแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายจ้าง โดยปราศจากความเป็นอิสระในการตัดสินใจขณะทำงาน

สถานะความสัมพันธ์การจ้างงานของแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ระหว่างการจ้างแรงงานและจ้างทำของ จากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา

¹³ ขนิษฐา แสงมณี กับบริษัททวนกิจบ้านเมือง จำกัด, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2470/2556 (ศาลฎีกา 2556)

¹⁴ Daniel Pérez del Prado, DISPATCH NO. 36 – SPAIN THE LEGAL FRAMEWORK OF PLATFORM WORK IN SPAIN: THE NEW SPANISH “RIDERS’ LAW”,” 2-3, <https://cllpj.law.illinois.edu/content/dispatches/2021/Dispatch-No.-36.pdf>, accessed July 5, 2021.

ความเห็นนักวิชาการ ที่ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลที่ตามมาคือเมื่อแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน จึงไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้ มีเพียงกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่ให้ความคุ้มครอง

2.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535

ในการทำงานของแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันจำเป็นที่จะต้องมีการประกันภัยยานยนต์ในการขับขี่ส่งอาหาร ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองกรณีมีผู้ประสบภัยจากรถคือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ที่ได้กำหนดให้รถทุกคันที่ใช้สัญจรบนถนนต้องทำประกันภัย หรือที่เรียกว่า “พรบ.รถ” ยกเว้นรถบางประเภทที่กฎหมายกำหนดว่าไม่ต้องทำ โดยทุกกรมธรรม์จะมีการระบุเงื่อนไขในการให้ความคุ้มครอง¹⁵ สำหรับค่าเสียหายเบื้องต้น ในกรณี เช่น รถล้มเพราะฝนตกถนนลื่น ขับรถชนต้นไม้ สุนัขวิ่งตัดหน้าเบรกกะทันหัน รถจึงเสียหลักล้ม โดยจะได้รับความคุ้มครองค่าเสียหายเบื้องต้น ดังนี้

1) กรณีผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายต่อร่างกาย บริษัทจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 30,000 บาทต่อหนึ่งคน

2) กรณีผู้ประสบภัยสูญเสียอวัยวะ/ทุพพลภาพอย่างถาวร บริษัทจะจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น จำนวน35,000 บาทต่อหนึ่งคน

3) กรณีผู้ประสบภัยเสียชีวิต บริษัทจะจ่ายค่าปลงศพตามจำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น 35,000 บาทต่อหนึ่งคน (หากเกิดความเสียหายหลายกรณีรวมกัน จะได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นรวมกันแล้วไม่เกิน 65,000 บาทต่อหนึ่งคน)

ถ้าผู้ประสบภัยจากรถเป็นฝ่ายถูกหรือเป็นผู้ซ้อนท้าย จะได้รับความคุ้มครองดังนี้

1) กรณีได้รับความเสียหายต่อร่างกาย หรืออวัยวะ บริษัทจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลตามความเสียหายที่แท้จริง แต่ไม่เกิน 80,000 บาทต่อหนึ่งคน

2) กรณีสูญเสียอวัยวะ/ทุพพลภาพอย่างถาวร หรือทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิง บริษัทจะจ่ายค่าสินไหมทดแทน 200,000 - 500,000 บาทต่อหนึ่งคน (กรณีสูญเสียอวัยวะ เป็นไปตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ)

3) กรณีเสียชีวิต บริษัทจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน 500,000 บาทต่อหนึ่งคน

4) กรณีที่เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล (คนไข้ใน) บริษัทจะจ่ายค่าชดเชยรายวัน วันละ 200 บาท (จำนวน รวมกันไม่เกิน 20 วัน)

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ได้ให้ความคุ้มครองแก่แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันในกรณีประสบอันตรายขณะขับขี่รถจักรยานยนต์อยู่ โดยจะได้รับความสินไหมทดแทนและค่าชดเชยรายวันหากต้องนอนโรงพยาบาล ซึ่งถือได้ว่า

¹⁵ บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถจำกัด, “ปรับเปลี่ยนความคุ้มครองประกันภัย พ.ร.บ. เกิดอุบัติเหตุจากรถ ตั้งแต่ 1 เมษายน 2563,” <https://www.rvp.co.th/underwritingQA.php>, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.

เป็นเงินทดแทนการขาดรายได้ในกรณีที่ประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยจากการทำงาน จนไม่สามารถทำงานได้

2.3 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533

จากการที่แรงงานส่งอาหารเป็นแรงงานอิสระ หากสมัครเป็นผู้ประกันตน จะต้องเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งก็คือบุคคลที่ไม่ใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 และไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้มีกองทุนประกันสังคมขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ประกันตนว่าจะได้รับประโยชน์ทดแทนเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิดจากการทำงาน รวมถึงกรณีคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน โดยพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2565 ได้กำหนดให้

1) ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป เดือนละ 70 บาท มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ และประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย

2) ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป เดือนละ 100 บาท มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย และประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

3) ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป เดือนละ 300 บาท มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ และประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร

สำหรับกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย เงื่อนไขการเกิดสิทธิจะเกิดเมื่อจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 เดือน ก่อนเดือนที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

1) หากจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเดือนละ 70 บาท หรือ 100 บาท จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ดังนี้

1.1) กรณีนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ วันละ 300 บาท ปีละไม่เกิน 30 วัน

1.2) กรณีไม่นอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล แต่มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดพักรักษาตัวตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้วันละ 200 บาท ปีละไม่เกิน 30 วัน

1.3) กรณีไปพบแพทย์ (ไม่นอนโรงพยาบาล) และแพทย์ไม่มีความเห็นให้หยุดพักรักษาตัว หรือให้หยุดพักรักษาตัวตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป (มีใบรับรองแพทย์มาแสดง) จะได้รับเงิน

ทดแทนการขาดรายได้ ครั้งละ 50 บาท แต่ไม่เกิน 3 ครั้งต่อปี ซึ่งภายใน 1 ปี ได้รับสิทธิตาม 1.1, 1.2 และ 1.3 รวมกันไม่เกิน 30 วัน

2) หากจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเดือนละ 300 บาท จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ดังนี้

2.1) กรณีนอนพักรักษาในโรงพยาบาลตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ วันละ 300 บาท

2.2) กรณีไม่นอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล แต่มีใบรับรองแพทย์ให้หยุดพักรักษาตัวตั้งแต่ 3 วันขึ้นไป จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ วันละ 200 บาท ซึ่งภายใน 1 ปี จะสามารถใช้สิทธิตาม 2.1 และ 2.2 รวมกันไม่เกิน 90 วัน

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ได้ให้ความคุ้มครองโดยจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่แรงงานส่งอาหาร ซึ่งผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน แต่ทั้งนี้ก็มีเงื่อนไขว่าผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิก็ต่อเมื่อจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 เดือน ก่อนเดือนที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ดังนี้ หากไม่เข้าเงื่อนไขก็จะไม่ได้รับเงินทดแทนดังกล่าว

ส่วนกรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ทุพพลภาพ ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีทุพพลภาพหรือทุพพลภาพเพิ่มขึ้นของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ทุพพลภาพไว้ ดังนี้

1) การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกายหรือสูญเสียสภาวะปกติทางจิตใจ เมื่อประเมินการสูญเสียตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป

2) การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกาย ดังต่อไปนี้

(ก) มือขาดทั้งสองข้างตั้งแต่ระดับข้อมือขึ้นไป

(ข) ขาขาดทั้งสองข้างตั้งแต่ระดับเข่าขึ้นไป

(ค) สูญเสียขาข้างหนึ่งระดับเหนือเข่าขึ้นไปกับขาข้างหนึ่งขาดระดับข้อเท้าขึ้นไป

(ง) สูญเสียดวงตาทั้งสองข้างหรือสูญเสียตาข้างหนึ่งกับการสูญเสียสมรรถภาพในการมองเห็นร้อยละเก้าสิบขึ้นไป หรือสูญเสียความสามารถในการมองเห็นตั้งแต่ 3/60 หรือมากกว่าของตาดีกข้างหนึ่ง หรือสูญเสียสมรรถภาพในการมองเห็นร้อยละเก้าสิบขึ้นไป หรือสูญเสียความสามารถในการมองเห็น ตั้งแต่ 3/60 หรือมากกว่าตาทั้งสองข้าง

(จ) โรคหรือการบาดเจ็บของไขสันหลังเป็นเหตุให้มือหรือแขนทั้งสองข้าง มือข้างหนึ่งกับขาข้างหนึ่ง มือข้างหนึ่งกับขาอีกข้างหนึ่ง หรือแขนข้างหนึ่งกับขาหรือเท้าอีกข้างหนึ่ง หรือขาทั้งสองข้างกับการขับถ่ายปัสสาวะ ออจจาระ สูญเสียสมรรถภาพโดยสิ้นเชิง

(ฉ) โรคหรือการบาดเจ็บของสมอง เป็นเหตุให้สูญเสียความสามารถของอวัยวะของร่างกายจนไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันที่เป็นได้ และต้องมีผู้อื่นมาช่วยเหลือดูแล

โดยจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตั้งแต่ 500-1,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 15 ปี สำหรับผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนจำนวน 70 บาท และ 100 บาทต่อเดือน

ส่วนผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนจำนวน 300 บาทต่อเดือน จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตลอดชีวิต โดยมีเงื่อนไขในการรับสิทธิ ดังนี้

1) หากจ่ายเงินสมทบอย่างน้อย 6 เดือน ภายในระยะเวลา 10 เดือนก่อนทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 500 บาทต่อเดือน

2) หากจ่ายเงินสมทบอย่างน้อย 12 เดือน ภายในระยะเวลา 20 เดือนก่อนทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 650 บาทต่อเดือน

3) หากจ่ายเงินสมทบอย่างน้อย 24 เดือน ภายในระยะเวลา 40 เดือนก่อนทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 800 บาทต่อเดือน

4) หากจ่ายเงินสมทบอย่างน้อย 36 เดือน ภายในระยะเวลา 60 เดือนก่อนทุพพลภาพ จะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 1,000 บาทต่อเดือน

จากหลักเกณฑ์ข้างต้นทำให้เห็นปัญหาของผู้ที่สูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกายหรือสูญเสียสภาพปกติทางจิตใจ เมื่อประเมินการสูญเสียต่ำกว่าร้อยละห้าสิบลงมา ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้จากการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าว แม้ว่าจะมีความทุพพลภาพจริงแต่เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้ความคุ้มครอง จึงเป็นปัญหาทางข้อกฎหมายที่ควรแก้ไข

3. สรุปและข้อเสนอแนะ

แพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชัน เป็นนวัตกรรมของระบบทุนนิยมในการขับเคลื่อนระบบเพื่อแสวงหากำไรหรือประโยชน์สูงสุดจากปัจจัยการผลิต ระบบทุนนิยมได้แบ่งสังคมออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นนายทุนผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และชั้นแรงงานผู้ใช้แรงงานแลกกับค่าจ้างแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันถือเป็นแรงงานภายใต้การนำนวัตกรรม แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชัน มาเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจ้างงานเป็นครั้ง โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายชิ้นตามผลสำเร็จของงาน ส่งผลให้แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันเป็นแรงงานอิสระ ไม่มีนายจ้าง ไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายแรงงาน ดังนั้นการจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายใดจึงต้องศึกษากฎหมายและเงื่อนไขที่กฎหมายนั้นกำหนดเป็นกรณีไป

ในกรณีประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจากการทำงานส่งอาหารนั้น แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ไว้โดยเฉพาะจึงต้องอาศัยความคุ้มครองจาก 1) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ซึ่งจะคุ้มครองเฉพาะกรณีที่แรงงานส่งอาหารประสบอันตรายจากรถ ไม่รวมถึงการเจ็บป่วยอื่นอันเนื่องมาจากการทำงาน เช่น ตกบันไดขณะขึ้นไปส่งอาหารให้ลูกค้าจนขาหัก เป็นต้น และ 2) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ที่ให้ความคุ้มครองผู้ประกันตนซึ่งประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย แต่ทั้งนี้การได้รับสิทธิการคุ้มครองขึ้นอยู่กับเงื่อนไขระยะเวลาที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนก่อนที่จะประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย อย่างไรก็ตามจำนวนการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนมีผลต่อการได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ด้วยเช่นกัน ในส่วนกรณีทุพพล

ภาพกฎหมายกำหนดให้การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกายหรือสูญเสียสภาวะปกติทางจิตใจ เมื่อประเมินการสูญเสียตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไปจึงจะเข้าหลักเกณฑ์การเป็นผู้ทุพพลภาพ ซึ่งหากมีความทุพพลภาพต่ำกว่าเกณฑ์ ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง เป็นที่น่าสังเกตว่าวัตถุประสงค์ของกองทุนประกันสังคม คือเพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ประกันตนว่าจะได้รับประโยชน์ทดแทนเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิดจากการทำงาน แต่ข้อเท็จจริงกลับปรากฏว่าเมื่อแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันหากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานก็สามารถได้รับความคุ้มครองจากกองทุนดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดประเภทความสัมพันธ์การจ้างงานให้แรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันเป็นลูกจ้างของบริษัทเจ้าของแพลตฟอร์มภายใต้สัญญาจ้างแรงงาน ซึ่งจะส่งผลทำให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน และจะเป็นผู้ประกันตนได้ตามมาตรา 33 หากเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานก็จะได้รับคุ้มครองจากกองทุนเงินทดแทนที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายเพื่อประโยชน์ของลูกจ้าง ซึ่งมีผลทำให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ ซึ่งถือเป็นกฎหมายเฉพาะที่ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างทุกคนที่มีนายจ้าง

อย่างไรก็ตามปัจจุบันแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันยังคงมีสถานะเป็นแรงงานอิสระ ไม่มีนายจ้าง ทำให้ต้องเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ซึ่งจากประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีทุพพลภาพหรือทุพพลภาพเพิ่มขึ้นของผู้ประกันตนตามมาตรา 40 เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 13 และมาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทน ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนของบุคคลซึ่งสมัครเป็นผู้ประกันตน พ.ศ. 2561 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 (5) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ว่าด้วย หลักเกณฑ์การทุพพลภาพ ข้อ 3 (1) การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกายหรือสูญเสียสภาวะปกติทางจิตใจ เมื่อประเมินการสูญเสียตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป หลักเกณฑ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหลักเกณฑ์การได้รับเงินทดแทนกรณีทุพพลภาพนั้นต้องผ่านประเมินการสูญเสียตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป หากต่ำกว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมายให้ผู้ทุพพลภาพแต่ไม่ถึงร้อยละห้าสิบยังคงได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ด้วยเช่นกัน

ประการต่อมาที่ต้องการเสนอแนะให้มีการแก้ไขคือ เงื่อนไขระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบที่มีผลต่อการได้รับสิทธิประโยชน์ โดยกฎหมายประกันสังคมกำหนดว่าผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิก็ต่อเมื่อจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 เดือน กฎหมายควรแก้ไขให้ปรับลดระยะเวลาลงเพื่อคุ้มครองให้ผู้ประกันตนได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตั้งแต่เริ่มสมัคร หรือเริ่มทำงานทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ซึ่งรวมถึงแรงงานส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันด้วย

บรรณานุกรม

- กฤษฎา ธีระโกศลพงศ์. *กรณีศึกษาการทำงานของเยาวชนโดยแอปพลิเคชันเรียกรถและบริการส่งอาหาร : ข้อเสนอเพื่อทบทวนนโยบายแรงงานและภารกิจของกระทรวงแรงงานเยาวชน*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ, 2562.
- กลุ่มสถิติแรงงาน กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ. *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ.2562*.
http://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/labour/informalEmployment/2019/2562_workerOutSum.pdf?fbclid=IwAR0GXuiD62xeGuxVWwy6EuG8tAUNOs8cd0IN6iDpqbO7U49yliMCRc2fFl2_0. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.
- กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ, *คู่มือการปฏิบัติงานคุ้มครองแรงงานนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 (สำหรับเจ้าหน้าที่)*. (2561).
<https://prachuapkhirkhan.labour.go.th/attachments/article/268/ด้านคุ้มครองแรงงานนอกระบบ.pdf>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.
- เกอริยศักดิ์ ธีระโกวิทขจร. “‘แรงงานแพลตฟอร์ม’ ผู้ไม่มีตัวตนในกฎหมายและหยาดเหงื่อที่ถูกเอาเปรียบ,” 2564. <https://prachatai.com/journal/2021/11/95971>. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.
- ชมรมคนขับ GrabFood & GrabBike Driver TH, “การพุดคุย,”
<https://web.facebook.com/groups/446609612785695/permalink/665745534205434/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2565.
- ทศพล ทรรศนกุลพันธ์. “รู้จักแรงงานดิจิทัล: ฟรีแลนซ์และกรรมกรแพลตฟอร์ม งานออฟไลน์สู่ออนไลน์ ความอิสระที่ไม่อิสระ.” 2563. <https://decode.plus/20200805/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.
- บริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถจำกัด. “ปรับเพิ่มความคุ้มครองประกันภัย พ.ร.บ. เกิดอุบัติเหตุจากรถ ตั้งแต่ 1 เมษายน 2563.”
<https://www.rvp.co.th/underwritingQA.php>. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.
- ศุภวิช สิริกาญจน. “ชวนรู้จักปัญหา ‘ไรเดอร์’ มุมแรงงานสัมพันธ์ที่ยังคลุมเครือ และแนวแก้ไขคุ้มครองในทางกฎหมายที่อาจต้องถกอีกยาว.” 2564.
<https://prachatai.com/journal/2021/08/94442#:~:text=เมื่อถามว่า%20แท้จริงไร,ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน>. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565.
- Daniel Pérez del Prado, DISPATCH NO. 36 – SPAIN THE LEGAL FRAMEWORK OF PLATFORM WORK IN SPAIN: THE NEW SPANISH “RIDERS’ LAW”, 2-3,
<https://cllpj.law.illinois.edu/content/dispatches/2021/Dispatch-No.-36.pdf>. accessed July 5, 2021.

Erik Olin Wright. *HOW TO* ต่อด้านทุนนิยม ในศตวรรษที่ 21. แปลโดย พงษ์ประภัสสร
แสงสุริยง. (กรุงเทพมหานคร: สำนักนิสิตสามย่าน, 2564).

Mission To The Moon. “รู้จักเศรษฐกิจแบบ Gig.” 2563.

<https://missiontothemoon.co/รู้จักเศรษฐกิจแบบ-gig/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 3
มิถุนายน 2565.

PTT Expresso (Express Solution) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). “Gig Economy คืออะไร
รู้จักกับการทำงานแบบใหม่ที่คนยุคนี้ควรรู้.”

[https://blog.pttexpresso.com/what-is-gig-economy-and-why-office-
workers/](https://blog.pttexpresso.com/what-is-gig-economy-and-why-office-workers/). สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2565.

The Center on Capitalism and Society. “*Theory of Capitalism.*”

<https://capitalism.columbia.edu/theory-capitalism>. accessed January 5, 2021.